

Rīgā, 2010.gada 6.jūlijā.

Atzinums **par ietekmes uz vidi novērtējuma SIA "EHT Engineering" sapropeļa** **ieguvei Istalsnas ezerā Ludzas novadā darba ziņojumu**

Darbības ierosinātājs: SIA "EHT Engineering", reģistrācijas Nr.40003605132, adrese: Lielirbes ielā 17A – 19, Rīgā, LV – 1046.

Izvērtētie materiāli: ietekmes uz vidi novērtējuma sapropeļa ieguvei Istalsnas ezerā darba ziņojums, 1 sējums, kuru sagatavojusi SIA "Vides eksperti", reģistrācijas Nr.40003820612, adrese: Ganību dambī 24D – 317A, Rīgā, LV – 1005.

Pamatojums: saskaņā ar likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 16.pantu Vides pārraudzības valsts biroja 2007.gada 13.decembrī izsniegtā Programma ietekmes uz vidi novērtējumam.

Atzinums sagatavots, izvērtējot 2010.gada 17.maijā Vides pārraudzības valsts birojā iesniegto ietekmes uz vidi novērtējuma sapropeļa ieguvei Istalsnas ezerā darba ziņojumu, un izdots paredzētās darbības ierosinātajam – SIA "EHT Engineering" atbilstoši likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 18.panta un Ministru kabineta 2004.gada 17.februāra noteikumu Nr.87 "Kārtība, kādā novērtējama paredzētās darbības ietekme uz vidi" VI sadaļas prasībām.

Saskaņā ar ietekmes uz vidi novērtējuma darba ziņojumā norādīto SIA "EHT Engineering" plāno iegūt sapropeli agrāk neizmantotā atradnē Istalsnas ezerā (fonda Nr.1845). Sapropeļa atradne Istalsnas ezerā un piekraste pieder īpašumam "Līņi" (ezers atrodas privātipašumā), bet sauszemes teritorija, kurā plānots izvietot uzkrāšanas tvertnes, atrodas īpašumā "Bite". Sapropeļa atradne un plānotā ražošanas zona (uzkrāšanas vieta) atrodas Ludzas novada Isnaudas pagastā aptuveni 6 km uz dienvidaustrumiem no Ludzas pilsētas un aptuveni 0,45 km uz dienvidaustrumiem no Istalsnas ciema starp dzelzceļa līniju Rīga – Zilupe un autoceļu A12 Ludza – Zilupe. Autoceļš A12 atrodas aptuveni 0,85 km attālumā. Ziņojumā norādīts, ka Istalsnas ezera platība ir 56,7 ha, normālais ūdens līmenis ir 134,3 m v.j.l., taču sniega kušanas periodā un lietavu laikā ūdens līmenis var paaugstināties par 1 - 1,5 m, ezers intensīvi aizaug. Istalsnas ezera sapropeļa atradnē 38,9 ha platībā derīgā izrakteņa N kategorijas krājumi veido 452 tūkstošus tonnu (mitrums 60%). Derīgā izrakteņa slāņa biezums līdz 8 m (vidēji 6,8 m). Saskaņā ar ģeoloģiskās izpētes datiem lielākajā atradnes daļā zem sapropeļa slāņa iegul māla paslānis, bet ezera dienvidaustrumu daļā – smilts paslānis. Sapropeļa iegulai nav starpkārtu un segkārtas. Sapropeļa kvalitāte ir novērtēta kā zema un vidēja, kas ļauj to izmantot lauksaimniecībā kā mēslojumu.

Sākotnēji SIA "EHT Engineering" plānoja ražošanas teritorijā ezera krastā sapropeli jaukt ar kūdru, tādējādi gadā saražojot līdz 20000 m³ gatavās produkcijas (arī ietekmes uz vidi novērtējuma Programma tika izsniegta sapropeļa ieguvei un tā

jaukšanai ar kūdru), taču atbilstoši darba ziņojumā norādītajam SIA "EHT Engineering" ir atteikusies no kūdras pievienošanas sapropelim un ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojums ir sagatavots tikai sapropeļa ieguvei.

Sapropeļa ieguvi plānots veikt ar punktveida vakuuma metodi, izmantojot virzuļsūkņus. Sapropeļa uzsūkšanās notiek pa vertikālu sapropeļa slānī iegremdētu cauruli ar sūkņa radītu vakuumu. Sapropelis tiek uzsūknēts 2 līdz 2,5 m rādiusā ap cauruli. Ziņojumā norādīts, ka ar šo metodi iespējams iegūt ļoti augstas tilpuma koncentrācijas sapropeli (bez sajaukšanās ar ūdeni), ieguves laikā praktiski nerodas uzduļķojums, jo iekārtai nav rotējošu mehānismu. Uzsūknēto sapropeli paredzēts pildīt sintētiskā materiāla 1 m³ tilpuma noslēdzamos "big-bag" tipa maisos, kurus ar telferi paredzēts nogādāt krastā. Kopumā plānots izmantot 6 virzuļsūkņus, izvietojot tos uz 3x5 m lieliem trim plostiem, un uzstādīt 3 telferus. Ziemā sūkņus plānots izvietot uz ledus un maisus nogādāt krastā ar kamanām. Elektroenerģiju sūkņiem paredzēts pievadīt no krasta pa kabeli. Ezera krastā (īpašumā "Bite") - zonā starp ezera stāvāko krasta daļu un ezera palieni, aptuveni 50 līdz 60 m no ezera ūdens līnijas, neapplūstošajā ezera piekrastes daļā - sapropeļa uzglabāšanai paredzēts izveidot trīs 300 m³ dzelzsbetona ar vāku noslēgtas tvertnes (katra 3 x 6 x 17,5 m). Tvertņu uzstādīšanai nav nepieciešami krasta pārveidošanas un zemes darbi, izņemot tvertņu apbēršanu ar 0,7 līdz 1 m biezu zemes kārtu, lai pasargātu sapropeli ziemā no sasalšanas. Plānots izbūvēt aptuveni 150 m garu un 6 m platu piebraucamo ceļu un automašīnu apgrīšanās laukumu 20 x 15 m ar asfalta segumu. Sapropeli autotransporta cisternā paredzēts iesūknēt ar iegremdētā sūkņa palīdzību. Ražošanas teritorijas iekārtošanai ezera krastā nepieciešama aptuveni 0,16 ha liela platība, kas patlaban ir lauksaimniecībā izmantojamā zeme. Sapropeļa atradnē plānots nodarbināt līdz 12 cilvēkiem. Strādnieku vajadzībām krasta teritorijā plānots novietot ar elektroenerģiju apsildāmu vagoniņu, konteineru sadzīves atkritumiem un sauso tualeti. Strādājošo dzeramā ūdens apgādei paredzēts izmantot esošo aku. Atradnē plānots iegūt līdz 48000 m³ sapropeļa gadā, vasarā strādājot vidēji 12 stundas dienā, bet ziemā 6 stundas dienā. Atradnes izstrāde iespējama līdz 55 gadu ilgā periodā. Sapropeļa transportēšana no ražošanas teritorijas paredzēta aptuveni 0,6 km pa grantētu pašvaldības ceļu līdz apdzīvotai vietai "Istalsna" un tālāk pa valsts galveno autoceļu A12 Ludza – Terehova. Dienā tiek plāboti maksimāli 9 reisi automašīnām ar kravnesību 20 tonnas vai 15 reisi automašīnām ar kravnesību 15 tonnas. Pēc sapropeļa ieguves pabeigšanas telferus un uzkrāšanas tvertnes paredzēts demontēt un teritoriju apzaļumot.

Atbilstoši ziņojumā norādītajam neliels uzduļķojums (1 līdz 2 m platumā) ezerā tiek prognozēts sapropeļa maisu transportēšanas uz krastu rezultātā. Praktiski maisu transportēšana no katra plosa notiks pa vienu maršrutu, tādēļ, uzsūknējot sapropeli, palielināsies ūdens slāņa biezums un uzduļķojums mazināsies. Ziņojumam pievienotajā sākotnējās zivsaimnieciskās ekspertīzes atzinumā norādīts, ka Istalsnas ezers ir caurtekošs. 1967. gadā, regulējot Istalsnas upi, ezera līmenis tika pazemināts par 1,3 m, tagad lielākais dziļums ir 0,4 m, ezera virsmas aizaugums ir ap 80% no kopējās Istalsnas ezera platības. Ezerā visplašāk pārstāvētās zivju sugas ir plicis, līnis un rauda, retāk sastopamas līdakas, asari, plauži, ruduļi un karūsas. Atzinumā norādīts, ka, veicot sapropeļa ieguvi videi draudzīgā veidā, kopumā ezera zivsaimnieciskais potenciāls palielināsies. Zaudējumi zivju resursiem var tikt nodarīti, radot papildus uzduļķojumu. Tā kā pieejamā informācija par sapropeļa ieguvei plānotajiem pneimatiskajiem kameru sūkņiem liecina, ka tie nerada nozīmīgu

papildus uzduļķojumu un zemūdens straumes, līdz ar to samazinās zivju un citu ūdenī peldošu organismu iesūkņēšanas iespēja. Ja netiks pieļauta Istalsnas ezera sekundāra piesārņošana no sapropeļa novietnes krastā, atzinumā norādīts, ka visticamāk sapropeļa ieguve nenodarīs zaudējumus zivju resursiem papildus uzduļķojuma vai ūdens organismu iesūkņēšanas dēļ. Zaudējumi zivju resursiem var tikt nodarīti visā darbu skartajā platībā, kopā ar sapropeli izņemot bentosa organismus, tādējādi samazinot zivju barības bāzes daudzumu un uz pārejas periodu samazinot darbu ietekmētās platības zivsaimniecisko produktivitāti. Atzinumā rekomendēts neveikt sapropeļa ieguvi zivju nārsta laikā no 16.aprīļa līdz 20.jūnijam un nepieļaut ezera sekundāru piesārņošanu no sapropeļa novietnes ezera krastā, kā arī norādīts, ka jāveic zivju resursiem nodarīto zaudējumu aprēķins, balstoties uz sapropeļa ieguves ietekmēto Istalsnas ezera laukumu un ieguves tehnoloģiju, un zivju resursiem nodarītos zaudējumus, kas radušies zoobentosa organismu iesūkņēšanas rezultātā.

Ziņojumā norādīts, ka sapropeļa atradne atrodas mazapdzīvotā apvidū. Ezeram piegulošā teritorija ir pārmitra un purvainā, bet ziemeļu krastam, kur plānota ražošanas teritorija, ir 2,5 līdz 3 m reljefa pacēlums. Ezers ir koku un krūmu ieskauts. Sapropeļa atradnes plānotajai ražošanas teritorijai (tvertnes un autotransporta laukums) tuvākās sabiedriskās ēkas atrodas Istalsnas ciemā – aptuveni 850 m uz ziemeļiem Ludzas novada bērnumams – patversme, aptuveni 800 līdz 900 m attālumā skola, pagasta pārvalde un baznīca, bet tuvākā māja - "Bites" īpašumā "Bite" un tuvākā apdzīvotā vieta "Istalsna" aptuveni 450 m uz ziemeļrietumiem. Savukārt īpašumi "Līņi" (sapropeļa atradne) un "Bite" (ražošanas teritorija) robežojas vēl ar 8 zemes īpašumiem, kas saskaņā ar Isnaudas pagasta plānojumu ir lauksaimniecībā izmantojamās un meža zemes.

Ziņojumā norādīts, ka Istalsnas ezeram tuvākā Latvijas "NATURA 2000" Eiropas nozīmes aizsargājamā dabas teritorija – dabas liegums "Pildas ezers" – atrodas aptuveni 3 km attālumā un mikroliegumi vairāk kā 5 km attālumā, tāpēc netiek prognozēta ietekme uz tiem, jo nav tiešas ekoloģiskās saites starp sapropeļa ieguves teritoriju un īpaši aizsargājamām teritorijām, kas varētu pasliktināt šo teritoriju dabas vērtības, uzsākot sapropeļa ieguvi Istalsnas ezerā.

Sapropeļa ieguves Istalsnas ezerā ietekmes uz vidi novērtējuma darba ziņojums sabiedrībai bija pieejams: Isnaudas pagasta pārvaldē, Martišos, Ludzas novadā; Ludzas novada domē, Raiņa ielā 16, Ludzā; Valsts vides dienesta Rēzeknes reģionālajā vides pārvaldē, Zemnieku ielā 5, Rēzeknē un Vides pārraudzības valsts birojā, Rūpniecības ielā 23, Rīgā, kā arī internetvietnē www.videseksperti.lv.

Atbilstoši likumdošanas prasībām 2010.gada 18.maijā laikrakstos "Ludzas Zeme" un "Latvijas Vēstnesis" tika publicēti paziņojumi par sagatavoto darba ziņojumu, par sabiedrības iespējām iepazīties ar to, piedalīties tā sabiedriskajā apspriešanā un iesniegt rakstveida priekšlikumus, kā arī tika nosūtīti individuāli paziņojumi nekustamo īpašumu īpašniekiem (valdītājiem), kuru īpašums ir blakus paredzētās darbības vietai.

Ietekmes uz vidi novērtējuma darba ziņojuma sabiedriskajā apspriešanā klātienē, kas notika 2010.gada 31.maijā Isnaudas pagasta pārvaldē, piedalījās 9 interesenti. Sanāksmi atklāja Isnaudas pagasta pārvaldes vadītājs un informēja klātesošos, ka pagasta pārvalde atbalsta plānoto darbību, jo tādējādi tiks uzlabots Isnaudas ezera stāvoklis. SIA "Vides

eksperti” pārstāve sniedza informāciju par plānoto darbību un iepazīstināja klātesošos ar veikto pētījumu un iedzīvotāju aptaujas rezultātiem. Klātesošie neizmantoja iespēju uzdot jautājumus ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojuma sagatavotājiem.

Darba ziņojuma izvērtēšanas laikā Vides pārraudzības valsts birojs saņēma Valsts vides dienesta Rēzeknes reģionālās vides pārvaldes 2010.gada 8.jūnija atsaukumi Nr.5.-1./628, kurā norādīts, ka ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumā minēti spēkā neesoši normatīvie akti, un darīts zināms, ka Valsts vides dienesta Rēzeknes reģionālajai vides pārvaldei nav iebildumu pret darba ziņojuma saturu. Citas atsauksmes darba ziņojuma izvērtēšanas laikā netika saņemtas.

Ietekmes uz vidi novērtējuma programmas izpildes analīze un prasības noslēguma ziņojuma sagatavošanai

Darba ziņojumā iekļautā informācija kopumā atbilst Vides pārraudzības valsts biroja 2009.gada 13.janvārī izsniegtās Programmas prasībām, tomēr vairākas nodaļas ziņojumā nepieciešams precizēt un papildināt.

1. Ziņojuma nodaļā ”Paredzētajai darbībai piemērojamo vides aizsardzības normatīvo aktu prasību analīze” visiem norādītajiem normatīvajiem aktiem jānorāda normatīvo aktu precīzi nosaukumi, precizējot to spēkā esamību un pēdējos grozījumus, piemēram, 5.lpp. 1.1.tabulā iekļauto Ministru Kabineta 2004.gada 13.jūlija noteikumu Nr.597 nosaukums ir ”Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība”, savukārt Ministru Kabineta 2003.gada 21.oktobra noteikumi Nr.588, Ministru Kabineta 2001.gada 13.marta noteikumi Nr.117 un Ministru Kabineta 2004.gada 20.jūlija noteikumi Nr.619 nav spēkā. 10.lpp. 1.2.tabulā iekļauto Ministru Kabineta 2006.gada 21.februāra noteikumu Nr.150 nosaukums ir ”Darba aizsardzības prasības derīgo izrakteņu ieguvē”, savukārt Ministru Kabineta 2004.gada 29.jūnija noteikumi Nr.555 un Ministru Kabineta 2005.gada 21.jūnija noteikumi Nr.449 nav spēkā. Arī 34.lpp. norādītie Ministru Kabineta

2003.gada 22.jūlija noteikumi Nr.415 nav spēkā, kā arī ziņojuma 60.lpp. norādītie Ministru Kabineta 2004.gada 20.jūlija noteikumi Nr.619 un 61.lpp. norādītie Ministru Kabineta 2004.gada 19.oktobra noteikumi Nr.883 nav spēkā.

2. Jāprecizē un nepieciešamības gadījumā jākorrigē ziņojuma 15.lpp. sniegtā informācija par īpašumu ”Līņi” un ”Bite” īpašniekiem, jo ziņojuma 4.pielikumā iekļautie dokumenti liecina, ka 45,4 ha Istalsnas ezera pieder vienam īpašniekam (kadastra Nr.68580060073, kopējā platība 56,2 ha), bet īpašums ”Bite” 4,3 ha platībā (kadastra Nr.68580060279, nav zemes zem ūdeņiem) pieder citam īpašniekam, savukārt 5.pielikums liecina, ka nomas līgums ir noslēgts tikai ar vienu no viņiem.
3. Atbilstoši darba ziņojuma 26.lpp. norādītajam, noslēguma ziņojumā jāsniedz informācija par ezera ūdens kvalitāti (Programmas 3.1. un 4.4.punkti).
4. Atbilstoši darba ziņojuma 42.lpp. norādītajam, noslēguma ziņojumā jāsniedz iespējamās ietekmes novērtējums uz dabas vērtībām, bioloģisko daudzveidību, ekosistēmām kopumā (arī Istalsnas ezera biocenozēm un hidrobiontiem) un to atsevišķiem komponentiem (Programmas 4.6.punkts), pievienojot noslēguma

ziņojumam arī attiecīgo nozaru ekspertu atzinumus. Ietekmes uz bioloģisko daudzveidību novērtējums jāveic atbilstoši Ministru kabineta 2007.gada 27.marta noteikumos Nr.213 "Noteikumi par kritērijiem, kurus izmanto, novērtējot īpaši aizsargājamām sugām vai īpaši aizsargājamiem biotopiem nodarītā kaitējuma ietekmes būtiskumu" noteiktajam.

5. Lai novērtētu izmaiņas gaisa kvalitātē sapropeļa transportēšanas rezultātā (Programmas 4.3.punkts), ziņojumā jāsniedz atbilstības izvērtējums par paredzētās darbības atbilstību Ministru kabineta 2009.gada 3.novembra noteikumu Nr.1290 "Noteikumi par gaisa kvalitāti" prasībām.
6. Trokšņa līmeņa izmaiņu novērtējums jāveic atbilstoši spēkā esošajiem 2004.gada 13.jūlija Ministru kabineta noteikumiem Nr.597 "Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība", norādot izmantoto aprēķina metodi (Programmas 4.2. un 4.3.punkti).
7. Kādā no ziņojumā iekļautajiem attēliem uzskatāmi jāparāda māju "Bites" un "Paplakas" un tuvāko sabiedrisko ēku izvietojums (Programmas 3.1. un 3.7.punkti).
8. Kādā no ziņojumā iekļautajiem attēliem uzskatāmi jāparāda sapropeļa transportēšanas maršruts, kā arī jāsniedz informācija par nepieciešamajiem ceļu uzlabošanas/būvniecības darbiem visā ceļa posmā līdz A12 (Programmas 2.12.).
9. Noslēguma ziņojumā jāsniedz informācija par 3.3.attēlā iezīmētā sapropeļa ceha būvniecību.
10. Ņemot vērā visas iepriekšējās prasības, nepieciešamības gadījumā jāpapildina arī citas ziņojuma nodaļas.
11. Sagatavojot noslēguma ziņojumu, jānodrošina šajā atzinumā minēto prasību izpilde un jāpapildina to.

Sagatavojot noslēguma ziņojumu, jānodrošina šajā Vides pārraudzības valsts biroja atzinumā minēto prasību izpilde, noslēguma ziņojumam pievienojot šā atzinuma prasību izpildes uzskatāmu pārskatu, kā arī darba ziņojuma sabiedriskās apspriešanas rezultātu apkopojumu un novērtējumu.

Noslēguma ziņojuma divi eksemplāri jāiesniedz izvērtēšanai Vides pārraudzības valsts birojā un pa vienam eksemplāram Valsts vides dienesta Rēzeknes reģionālajā vides pārvaldē un Ludzas novada domē. Līdz ar noslēguma ziņojuma iesniegšanu Vides pārraudzības valsts birojā (arī elektroniskā formā) darbības ierosinātajam noslēguma ziņojums jāievieto savā interneta mājas lapā. Atbilstoši Ministru kabineta 2004.gada 17.februāra noteikumu Nr.87 "Kārtība, kādā novērtējama paredzētās darbības ietekme uz vidi" prasībām trīs dienu laikā pēc noslēguma ziņojuma iesniegšanas Valsts vides dienesta Rēzeknes reģionālajai vides pārvaldei un pašvaldībai, darbības ierosinātajam jāpublicē vismaz vienā atbilstošās pašvaldības vietējā laikrakstā informācija par sagatavoto noslēguma ziņojumu un vietu, kur ar to var iepazīties, interneta mājas lapas adresi, kurā pieejams noslēguma ziņojums, kā arī

par to, ka ikviena persona 20 dienas pēc ziņojuma publicēšanas var iesniegt Vides pārraudzības valsts birojam rakstiskus komentārus par noslēguma ziņojumu.

Biroja direktors

A. Lukšēvics